

Πότε είναι παράνομες οι κάμερες σε χώρους εργασίας

Αθήνα, 27-01-2014

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/550/27-01-2014

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ
Λ. Κηφισίας 1-3, 11523 Αθήνα,
Τηλ.: 210-6475600,
Fax: 210-6475628,
contact@dpa.gr,
www.dpa.gr

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 13/2014

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος μετά από πρόσκληση του Προέδρου της στην έδρα της, την 14-01-2014, εξ αναβολής από των 29-10-2013, 3-12-2013 και 10-12-2013 τακτικών συνεδριάσεων, σε συνέχεια της από 12-11-2013 τακτικής συνεδρίασης, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Γεώργιος Μπατζαλέξης, Αναπληρωτής Πρόεδρος, κωλυόμενου του Προέδρου της Αρχής Πέτρου Χριστόφορου, και τα αναπληρωματικά μέλη της Αρχής Γρηγόρης Λαζαράκος, ως εισηγητής, Χαράλαμπος Ανθόπουλος και Σπύρος Βλαχόπουλος σε αντικατάσταση, αντίστοιχα, των τακτικών μελών Αναστάσιου - Ιωάννη Μεταξά, Δημητρίου Μπριόλα και Λεωνίδα Κοτσαλή, οι οποίοι αν και κλήθηκαν νομίμως εγγράφως, δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστη, με εντολή του Προέδρου, ο Ιωάννης Λυκοτραφίτης, ειδικός επιστήμων-πληροφορικός, και η Γεωργία Παναγοπούλου, ειδική επιστήμων- πληροφορικός, ως βοηθοί εισηγητή. Επίσης, παρέστη, με εντολή του Προέδρου, και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του Διοικητικού - Οικονομικού Τμήματος της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Στην Αρχή υποβλήθηκε η με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2134/26-03-2013 καταγγελία για λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης σε χώρους εργασίας, για σκοπούς επιτήρησης/παρακολούθησης και ελέγχου της συμπεριφοράς και της αποδοτικότητας των εργαζομένων, καταστήματος πώλησης πίτσας, άλλων μικρογευμάτων και ποτών σε πακέτο, που διατηρεί η «... Ο.Ε. Επιχειρήσεις Εστίασης» (εφεξής «υπεύθυνος επεξεργασίας») στην οδό... .

Σε συνέχεια της καταγγελίας αυτής, η Αρχή πραγματοποίησε στις 7 Ιουνίου 2013 επιτόπιο διοικητικό έλεγχο στις εγκαταστάσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 19 στοιχ. η) ν. 2472/1997, χωρίς προηγούμενη ενημέρωσή του. Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε από τους υπαλλήλους του Τμήματος Ελεγκτών της

Γραμματείας της Αρχής Ιωάννη Λυκοτραφίτη και Γεωργία Παναγοπούλου (εφεξής «ομάδα ελέγχου»), μετά από την με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/3848/05-06-2013 εντολή διενέργειας ελέγχου του Προέδρου της Αρχής. Στόχος του ελέγχου ήταν να ελεγχθεί κατά πόσο υφίσταται το εν λόγω σύστημα βιντεοεπιτήρησης και αν η λειτουργία του είναι σύμφωνη με την με αριθμ. 1/2011 Οδηγία της Αρχής για τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για την προστασία προσώπων και αγαθών. Κατά τον έλεγχο, ελήφθησαν πειστήρια, και συγκεκριμένα 25 φωτογραφίες, για τα οποία η ομάδα ελέγχου συνέταξε σχετικό πρωτόκολλο παραλαβής (αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4598/08-07-2013).

Μετά την ολοκλήρωση του επιτόπιου ελέγχου, η ομάδα ελέγχου υπέβαλε στην Αρχή το με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/6333/08-10-2013 πόρισμα του ελέγχου (εφεξής «Πόρισμα»). Όπως διαπιστώνεται στο Πόρισμα και καταγράφεται στα ευρήματα:

- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είχε προβεί στην γνωστοποίηση του συστήματος βιντεοεπιτήρησης, που είχε εγκαταστήσει και λειτουργούσε στο κατάστημά του, στην Αρχή.
- Το εν λόγω σύστημα περιλαμβάνει κάμερες, ορισμένες εκ των οποίων λάμβαναν εικόνα από χώρο εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, υπήρχαν τρεις (3) κάμερες που λάμβαναν εικόνα από χώρο παρασκευής φαγητού, καθώς και μία κάμερα η οποία επιτηρούσε χώρο διαδρόμου. Μάλιστα, η μονάδα ελέγχου παρέχει τη δυνατότητα απομακρυσμένης πρόσβασης και διαχείρισης, δυνατότητα, η οποία, όπως επιβεβαιώθηκε από εκπρόσωπο της εταιρείας, χρησιμοποιείται από τους ιδιοκτήτες της επιχείρησης συχνά.
- Το σύστημα περιλαμβάνει κάμερες που έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν ήχο. Αυτό διαπιστώθηκε ότι έχει συμβεί και στα ευρεθέντα αρχεία βίντεο.
- Όλες οι κάμερες του συστήματος έχουν τη δυνατότητα στρέψης και εστίασης μέσω της μονάδας ελέγχου και διαχείρισης, ενώ το κατάστημα δεν διαθέτει ειδικό προσωπικό ασφαλείας.
- Δεν υπήρχαν αναρτημένες ενημερωτικές πινακίδες για τη λειτουργία του συστήματος.
- Εντοπίστηκαν βίντεο τα οποία είχαν καταγραφεί σε χρόνο προγενέστερο των 15 ημερών πριν τον έλεγχο.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, στη συνέχεια, με την με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/6333-1/14-10-2013 κλήση της Αρχής, εκλήθη νομίμως σε ακρόαση ενώπιον της Αρχής για να δώσει περαιτέρω διευκρινίσεις και να εκθέσει τις απόψεις του για το θέμα. Μαζί με την κλήση, του επιδόθηκε και το ανωτέρω Πόρισμα.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζήτησε, λόγω κωλύματος του δικηγόρου του την Τρίτη 29-10-2013, και έλαβε από την Αρχή αναβολή για τη συζήτηση της υπόθεσης την Τρίτη 12-11-2013. Στη συνεδρίαση της Αρχής, την 12-11-2013, παρέστησαν νομίμως ο Α, ένας εκ των νομίμων εκπροσώπων του υπευθύνου επεξεργασίας, και ο Κωνσταντίνος Κονταξής, δικηγόρος του υπευθύνου επεξεργασίας. Οι εκπρόσωποι του υπευθύνου επεξεργασίας δήλωσαν κατά την ακρόαση ότι δεν γνώριζαν για την

υποχρέωση υποβολής γνωστοποίησης, ότι ο σκοπός του συστήματος βιντεοεπιτήρησης ήταν μόνο η προστασία προσώπων και αγαθών, ενώ το σύστημα χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, συχνά για την εξακρίβωση των αιτιών σήμανσης του συναγερμού μέσω απομακρυσμένης πρόσβασης, σε ώρες εκτός λειτουργίας του καταστήματος. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας έλαβε προθεσμία για την υποβολή υπομνήματος για την πληρέστερη ανάπτυξη των ισχυρισμών του και την υποβολή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων. Τελικά, υπέβαλε το με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/73 80/20-11-2013 υπόμνημα, ενώ κατέθεσε και την με αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1685/20-11-2013 γνωστοποίηση για το εν λόγω σύστημα βιντεοεπιτήρησης.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των προαναφερθέντων στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης, αφού αναγνώστηκαν τα πρακτικά της συνεδρίασης της 12-11-2013, άκουσε τον εισηγητή και τους βοηθούς εισηγητή, οι οποίοι στη συνέχεια αποχώρησαν, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχ. α' του ν. 2472/1997 και τις αιτιολογικές σκέψεις 14-17 στο προοίμιο της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, τα δεδομένα ήχου και εικόνας, εφόσον αναφέρονται σε πρόσωπα, συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.
2. Η αποθήκευση και διαβίβαση εικόνας προσώπου, η οποία συλλέγεται από σύστημα βιντεοεπιτήρησης, που λειτουργεί μόνιμα, συνεχώς ή κατά τακτά χρονικά διαστήματα, σε κλειστό ή ανοικτό χώρο συγκέντρωσης ή διέλευσης προσώπων, συνιστά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και μάλιστα εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη κατά την έννοια των άρθρων 2 στοιχ. δ' και 3 παρ. 1 ν. 2472/1997.
3. Βασική προϋπόθεση, κατά το άρθρο 1 παρ. 1 ν. 2472/1997, για τη νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων είναι η τήρηση της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι τα συλλεγόμενα δεδομένα πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορα για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα.
4. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 ν. 2472/1997 «ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να γνωστοποιήσει εγγράφως στην Αρχή, τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή την έναρξη της επεξεργασίας».
5. Με τη με αριθμ. 1/2011 Οδηγία της Αρχής, που αντικατέστησε Οδηγία 1122/2000, αναλύεται ειδικότερα το ως άνω ζήτημα χωρίς να τροποποιούνται κατ' ουσίαν οι αξιολογικές κρίσεις και κανόνες των προηγούμενων με αριθμ. 1122/2000 και 115/2001 Οδηγιών. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της προαναφερόμενης με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης, η νομιμότητα της επεξεργασίας εξετάζεται στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης να είναι πρόσφορα και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα (άρθρο 4 του ν. 2472/1997). Η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης εκτιμάται με βάση τον κίνδυνο που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Περαιτέρω, τα σημεία εγκατάστασης των καμερών και ο τρόπος λήψης των δεδομένων πρέπει να προσδιορίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε τα δεδομένα που συλλέγονται να μην είναι περισσότερα από όσα είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της επεξεργασίας και να μη θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων που ευρίσκονται στο χώρο που επιτηρείται και ιδίως να μην παραβιάζεται αυτό το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως «νόμιμη προσδοκία ορισμένου βαθμού προστασίας της ιδιωτικής ζωής» σε συγκεκριμένο χώρο.

6. Η αρχή της αναλογικότητας εξειδικεύεται περαιτέρω στο άρθρο 6 της με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, όπου ορίζεται ότι η χρήση καμερών με δυνατότητα στρέψης και εστίασης μπορεί να επιτρέπεται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρακολουθεί κινήσεις φυσικών προσώπων σε πραγματικό χρόνο προκειμένου να επέμβει άμεσα προς αποτροπή κάποιου συμβάντος (π.χ. νυχτερινή ασφάλεια σε μεγάλους χώρους, όπως εργοστάσια, αποθήκες κ. α.) και εφόσον έχουν ληφθεί όλα τα απαιτούμενα τεχνικά μέτρα για τον περιορισμό της περιοχής λήψης στην απολύτως απαραίτητη (π.χ. με χρήση της λειτουργίας απόκρυψης περιοχών - λειτουργία "μάσκας").

7. Επιπλέον, στο άρθρο 6 της με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας ορίζεται ότι κατά την επιτήρηση της περιμέτρου κτιρίων με σκοπό την ασφάλεια προσώπων ή/και αγαθών (π.χ. προστασία της ιδιοκτησίας από φθορές), απαγορεύεται η λήψη εικόνας από παράπλευρες οδούς και πεζοδρόμια, καθώς ενυπάρχει ο κίνδυνος παρακολούθησης των περαστικών, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, που περιγράφονται στο ίδιο άρθρο.

8. Στο άρθρο 6 της με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, ορίζεται επίσης ότι, εκτός εξαιρετικές περιπτώσεις, απαγορεύεται η επεξεργασία δεδομένων ήχου για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών.

9. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 7 της με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, το σύστημα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την επιτήρηση των εργαζομένων εντός των χώρων εργασίας, εκτός από ειδικές εξαιρετικές περιπτώσεις όπου αυτό δικαιολογείται από τη φύση και τις συνθήκες εργασίας και είναι απαραίτητο για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων ή την προστασία κρίσιμων χώρων εργασίας (π.χ. στρατιωτικά εργοστάσια, τράπεζες, εγκαταστάσεις υψηλού κινδύνου). Για παράδειγμα, σε έναν τυπικό χώρο γραφείων επιχείρησης, η βιντεοεπιτήρηση πρέπει να περιορίζεται σε χώρους εισόδου και εξόδου, χωρίς να επιτηρούνται συγκεκριμένες αίθουσες γραφείων ή διάδρομοι.

Εξαίρεση μπορεί να αποτελούν συγκεκριμένοι χώροι, όπως ταμεία ή χώροι με χρηματοκιβώτια, ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό κλπ., υπό τον όρο ότι οι κάμερες εστιάζουν στο αγαθό που προστατεύουν κι όχι στους χώρους των εργαζομένων. Επίσης, σε ειδικούς χώρους, όπως χώροι με ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις ο υπεύθυνος βάρδιας ή ο υπεύθυνος ασφαλείας μπορεί να παρακολουθεί σε πραγματικό χρόνο τους χειριστές μηχανημάτων υψηλής επικινδυνότητας, με σκοπό να επέμβει άμεσα αν συμβεί κάποιο περιστατικό ασφαλείας.

10. Σύμφωνα με το άρθρο 8 της με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, τα δεδομένα πρέπει να τηρούνται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ενόψει του επιδιωκόμενου κάθε φορά

σκοπού επεξεργασίας, και, σε κάθε περίπτωση, εφόσον από τη λήψη εικόνων που αποθηκεύονται ή τη λήψη που γίνεται σε πραγματικό χρόνο δεν προκύπτει επέλευση συμβάντος που εμπίπτει στον επιδιωκόμενο σκοπό, τα δεδομένα πρέπει να καταστρέφονται το αργότερο μέσα σε δεκαπέντε (15) εργάσιμες ημέρες.

11. Σύμφωνα με το άρθρο 12 της με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, πριν ένα πρόσωπο εισέλθει στην εμβέλεια του συστήματος βιντεοεπιτήρησης, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να το ενημερώνει, με τρόπο εμφανή και κατανοητό, ότι πρόκειται να εισέλθει σε χώρο που βιντεοσκοπείται.

12. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 2 της με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, κάμερες επιτρέπεται να τοποθετούνται στα σημεία εισόδου και εξόδου των καταστημάτων, στα ταμεία και τους χώρους φύλαξης χρημάτων, στις αποθήκες εμπορευμάτων, ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 4 της ίδιας Οδηγίας, απαγορεύεται η λειτουργία καμερών σε χώρους εστίασης και αναψυχής, στα δοκιμαστήρια, στις τουαλέτες και στους χώρους όπου εργάζονται υπάλληλοι καταστήματος και δεν είναι προσιτοί στο κοινό.

13. Στην υπό κρίση περίπτωση, και λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω στοιχεία, προκύπτουν τα εξής:

- Το εν λόγω σύστημα δεν είχε γνωστοποιηθεί στην Αρχή, ως εκ τούτου υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 ν. 2472/1997.
- Το εν λόγω σύστημα βιντεοεπιτήρησης δεν πληροί τις προϋποθέσεις νομιμότητας που τίθενται στα άρθρα 6, 7, 8, 12 και 19 της με αριθμ. 1/2011 Οδηγίας της Αρχής, αφού υπήρχαν κάμερες σε χώρο εργασίας, χωρίς να δικαιολογείται από τη φύση και τις συνθήκες εργασίας, όλες οι κάμερες είχαν τη δυνατότητα στρέψης και εστίασης, καθώς και δυνατότητα επεξεργασίας ήχου, ενώ βρέθηκαν βίντεο τα οποία είχαν καταγραφεί σε χρόνο προγενέστερο των 15 ημερών πριν τον έλεγχο. Ως εκ τούτου, συνάγεται ότι έχουν παραβιασθεί και οι θεμελιώδεις επιταγές για τη νομιμότητα κάθε συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που οι διατάξεις του άρθρου 4 ν. 2472/1997 θέτουν.

14. Ενόψει της βαρύτητας της παράβασης που διαπιστώθηκε, καθώς και του γεγονότος ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας έδειξε διάθεση συνεργασίας, η Αρχή κρίνει ομόφωνα ότι πρέπει να επιβληθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας η προβλεπόμενη στο άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 κύρωση που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας και η οποία κρίνεται ανάλογη με τη βαρύτητα της παράβασης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω:

1) Διατάσσει, με βάση τα άρθρα 19 παρ. 1 στοιχ. στ' και 21 ν. 2472/1997, την «... Ο.Ε. Επιχειρήσεις Εστίασης» όπως προβεί αμέσως στις ακόλουθες ενέργειες:

α) Να αφαιρέσει τις κινούμενες κάμερες που βρίσκονται στο εσωτερικό του καταστήματος.

β) Να προβεί στην καταστροφή κάθε σχετικού αρχείου με προσωπικά δεδομένα που συλλέχτηκε από το ως τώρα εγκατεστημένο σύστημα βιντεοεπιτήρησης κατά

παραβίαση των ως άνω άρθρων, με ακόλουθη ενημέρωση της Αρχής.

2) Επιβάλλει, με βάση τα άρθρα 19 παρ. 1 στοιχ. στ' και 21 ν. 2472/1997, στην «... Ο.Ε.» πρόστιμο δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ για την παράνομη λειτουργία του συστήματος βιντεοεπιτήρησης σε χώρο εργασίας.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος
Γεώργιος Μπατζαλέξης

Η Γραμματέας
Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου